

BRANIMIR PETROVIĆ,
A. G. Matoš

zidinama i kulama uspješno se uklapa u prostor. Izgrađena je prema projektu vojnih inženjera Marsillija, Kaisersfelda i Vamberga. Neke zgrade na najvišem platou izgrađene su u XVIII. st. (Duga kasarna, Jednostavna kasarna, Oficirski paviljon). U podgrađu je sklop bivših vojno-stambenih i administrativnih zgrada, te franjevački i isusovački samostan, oba izgrađena u prvoj pol. XVIII. st. Franjevački samostan (danas Vojna bolnica) prestaje djelovati krajem XVIII. st.; ističe se klaustar s nizom križastih svodova i dva bunara u dvorištu. Arhit. je važniji sklop nekadašnjega isusovačkog samostana iz 1701–34; samostanska crkva, uz koju je dvokatni klaustar, postala je u XVIII. st. župnom. Uz bogatu baroknu opremu (oltarna slika *Skidanje s križa* iz 1742), u crkvi su i dvije kripe s nadgrobniim spomenicima vojnih ličnosti. Na podgrađe se nadovezuje naselje *Majur*; dijeli se na Ljudevit Dol i Rokov Dol, koji su donedavno činili važne ruralne cjeline sa seoskim kućama iz XVIII. st. Crkva Sv. Križa podignuta je poč. XIX. st. na mjestu starije crkve iz 1777. Crkva u Rokovu Dolu sagrađena je također u XVIII/XIX. st.; ima očuvanu barokno-klašicističku unutrašnjost. Ponad crkve je put s četrnaest postaja (Križni put) koje je podignuo 1772. vojni inženjer Franciscus de Paul Maneth. Crkva Gospe Snježne, građena na mjestu poznate petrovaradinske bitke blizu Vezirca, hodočasnička je crkva, vjerojatno iz starijega doba; obnovljena je u drugoj pol. XIX. st.

LIT.: M. Milošević i R. Paulović, Samostan sv. Jurja u Petrovaradinu, Grada za proučavanje spomenika kulture Vojvodine (Novi Sad), 1959, 32. — M. Vranić, Petrovaradin, Novi Sad 1963. — Lj. Vujaklija, Riznica crkve sv. Jurja u Petrovaradinu, Zbornik Muzeja primjenjene umjetnosti (Beograd), 1982.

PETROVIĆ, Bogdan, arhitekt i slikar (Sarajevo, 1. V. 1897 — Zagreb, 26. VIII. 1962). Diplomirao na Arhitektonskome odjelu Tehničke visoke škole u Zagrebu. Radio u ateljeu R. Lubynskog (suradnja na projektu zgrade Shell u Zagrebu). Od 1931. vodi vlastiti atelje u Zagrebu. Jasnom prostornom organizacijom i raščlambom građevnoga tijela, osobito kod uglovnica i najamnih vila, ostvario niz visokovrijednih primjera komfornoga građanskog stanovanja u Zagrebu. Izveo vlastitu vilu u Novakovoj ul. 28 (1931–32), vile Radej na Jabukovcu 17 (1931), Brlić na Voćarskoj ul. 64 (1932), Novak na Sv. Duhu 111 (1937), Stepanović na uglu Pantovčaka i Goljaka (1933), Precca u Novakovoj ul. 23 (1933), Pastuović u Novakovoj ul. 11 (1934–35), Plach u Novakovoj ul. 26 (1935), Beck u

Novakovoj ul. 10 (1936–37) i Petrović u Novakovoj ul. 32 (1938); stambene zgrade Smičiklas na Medveščaku 67 (1932), Mlinek u Petrinjskoj ul. 81/1 (1934), Jirasek u Mikančevoj ul. (1934), Smiljanić u Erdődyjevoj ul. 10 (1937), Petrović u Ul. Crvenoga križa 4 (1937), Šubićevoj ul. 25 (1939) i 27 (1940), Bittermann u Šubićevoj ul. 28–30 (1940), Strešnjak na Krešimirovu trgu 7 (1941), te na Medveščaku 44 (o. 1955); trgovačko-stambene zgrade Prevolnik u Draškovićevoj ul. 55 (1931), Hežman u Gundulićevoj ul. 33 (1933–34), Pick u Zvonimirovoj ul. 9 (1935); uglovnice Hoffmann-Singer u Zvonimirovoj ul. 26 (1936–37) i Tandler u Zvonimirovoj ul. 30 (1937), te kuće Damjanović u Zvonimirovoj ul. 27 (1937); Pick u ulici Pod zidom 3 (1937–38); uglovnice Šubićeve 24 (o. 1940, danas »Šubićevac«) i Vlaška ul. 126 (o. 1940); izletničku restauraciju »Šestinski lagvić« na Šestinskom vijencu (1949–50), te rekonstrukciju tvornice Viktora Schöna u Gradišćanskoj ul. (1934) i nadogradnju tvorničkih laboratorija tvornice »Chromosa« na Radničkoj cesti (1953) — sve u Zagrebu. Iznimno vješt u arhit. crtežu, tehnikom ulja i akvarela radio portrete, pejzaže i vedute u duhu suvremenoga ekspresivnog realizma.

LIT.: A. Laslo, Individualno stanovanje u Zagrebu od 1900. do 1940, Arhitektura, 1983–84, 186–188. — Isti, Zagrebačka arhitektura 30-ih – vodič, ibid., 1987, 200–203. A. Las.

PETROVIĆ, Branimir, karikaturist i slikar (Piljenice kraj Kutine, 2. XI. 1888 — Commugny, Švicarska, 21. VI. 1957). Polazio Privremenu višu školu za umjetnost i umjetni obrt u Zagrebu 1907–11. Već kao student objavljivao je karikature u »Hrvatskoj smotri«, »Koprivama« i »Savremeniku«. God. 1911. odlazi u Pariz te od tada živi u inozemstvu, navraćajući samo povremeno u domovinu (posljednji put 1927). U Zagrebu sudjeluje na skupnim smotrama (Hrvatski proljetni salon, 1916), izlažući karikature, aktove i pariške krajolike (*S Montmartrea, Sacré-Coeur, Iz pariškoga predgrađa*). Najveći je dio njegove aktivnosti, međutim, vezan uz ženevske listove »La Suisse«, »Pages d'art« i »Dissonance«, gdje objavljuje karikature istaknutih osoba iz svijeta glazbe i politike. Reduciranim crtežom predoduje poglavito duh karikirane osobe, ne polazeći toliko važnost na fizičku deformaciju. Uz portretne karikature, među kojima se ističe nekoliko crteža A. G. Matoša, P. je u nas začetnik velikih karikaturalnih kompozicija (*Silvestrovo kod Ulricha 1910*), kakve su nakon njega radili J. Kljaković, M. Šimunović i dr.

LIT.: A. Milčunović, Branimir Petrović, Savremeni, 1911, 8. — K. Strajnić, Naši mladi, u knjizi: Studije, Zagreb 1918. — J. Horvat, Koprive i prva generacija karikaturista-publicista u Hrvatskoj, Novinar, 1964, 1. — M. Peić, Branimir Petrović, u knjizi: Hrvatski slikari i kipari, Slavonija – Srijem, Osijek 1969. — D. Horvatić, Ples smrti – antologija hrvatskog likovnog humora, Zagreb 1975.

PETROVIĆ, Đorđe, slikar, scenograf i karikaturist (Čepin, 1898 — Zagreb, 1964). Studirao je na bečkoj Školi za primijenjenu umjetnost. Oko 1922. vratio se u Osijek gdje se bavio slikarstvom, povremeno skulpturom, potom i karikaturama a 1926–46. bio je scenograf i redatelj u HNK. Blizak suvremenim lik. kretanjima, radio je kolaže (izlagao 1924) i slikao u ulju pretežitno biblijske teme (izlagao 1926). Objavljivao je karikature profinjena crteža u humorističkom listu »Kornjača« (1937); inscenirao je mnogobrojne dramske i glazbene predstave (A. Šenoa, *Zlatarovo zlato*, 1926; M. Krleža, *U logoru*, 1937; G. Verdi, *Rigoletto*, 1946) a u Zagrebu 1935. komediju *Tripot Margareta F. Schwieferta*. Od 1946. djeluje u Zagrebu kao redatelj, scenograf i kao pedagog.

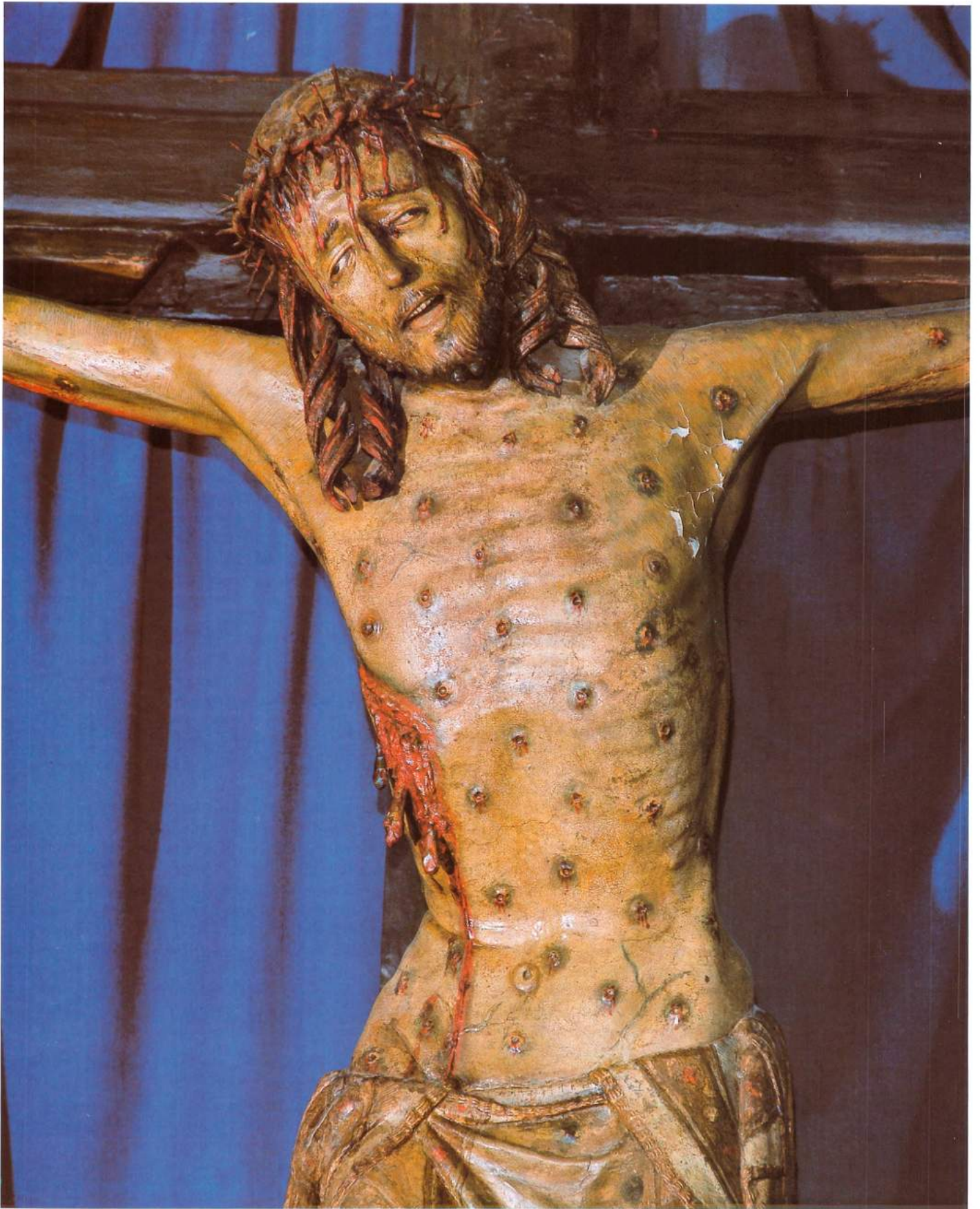
BIBL.: *Malo teorije za uvod u album karikatura Milana Tolića*, predgovor u knjizi: M. Tolić, Osijek u karikaturi, Osijek 1940.

LIT.: Repertoar hrvatskih kazališta 1840–1860–1980, I–II, Zagreb 1990. — O. Švajcer, Likovna kronika Osijeka 1850–1969, godine, Osijek 1991.

PETROVIĆ, Đorđe, slikar (Moravice, 8. V. 1933). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1959 (J. Miše). Likovni pedagog u Karlovcu. Slika motive iz Karlovca i mrtve prirode u kojima svjetlosnim kontrastima ističe dramatična raspoloženja (*Stara fasada*, 1964; *Kesteni*, 1968). U novijim pejzažima u akvarelu približava se apstrakciji (*Jutro na Kupi*, 1983). Samostalno izlagao u Ogulinu i Karlovcu.

LIT.: P. Skutari, Uz izložbu Đorđa Petrovića, Karlovački tjednik, 19. X. 1964. — J. Baldani, Đorđe Petrović (katalog), Karlovac 1983.

PETROVIĆ, Juraj, kipar-drvorezbar (XV. st.). Spominje se u dokumentima od 1445. kao kanonik, a od 1455. kao prepošt stolne crkve Sv. Dujma u Splitu do 1478. — Prema jednome dokumentu, 1441. je izrezbario kipove Bl. Dj. Marije i Sv. Ivana koji su bili postavljeni ispod raspela u crkvi konventualaca u Šibeniku. Ta dva kipa (Sv. Ivan se čuva u šibenskom muzeju, a Bl. Dj. Marija u crkvi Svih Svetih) ne dosežu vrsnoću

J. PETROVIĆ, detalj raspela. Orebići, franjevački samostan

L. PETROVIĆ, luneta portala bivšega samostana Sv. Apostola u Dubrovniku

njegovih kasnijih djela. God. 1445. izradio je rezbarenu ikonu (poliptih) za bratovštinu Svih Svetih u Trogiru. Očuvano je njegovo veliko raspelo u katedrali u Šibeniku iz 1455. na kojemu je majstorov potpis. God. 1457. izradio je za franjevce na Otoku kraj Korčule skupinu *Raspeće* s kipovima Sv. Marije, Ivana i Magdalene. Od te je grupe očuvano raspelo i lik Sv. Ivana, sada u franjevačkome samostanu u Orebićima. Na osnovi stilske analize Petroviću su pripisana raspela u Pridvorju u Konavlima, u župnoj crkvi u Omišu, katedrali u Splitu, franjevačkome samostanu u Krapnju, a vjerojatno su njegova djela raspela u dominikanskoj crkvi u Sv. Križu, a Gružu te katedrali u Hvaru. — P. je nedvojbeno najvrjedniji kipar-drvorezbar u XV. st. u Hrvatskoj. Njegova djela prate uspon kasnogotičkoga realizma unutar kojega postiže izvanrednu izražajnost, a pri kraju prijelazom na čišću plastičnu formu otkrivaju zbližavanje s renesansom.

LIT.: I. Fisković, Prijedlog za kipara Jurja Petrovića, *Peristil*, 1965—66, 8—9. — Isti, *Kiparstvo*, u katalogu: Zlatno doba Dubrovnika, Zagreb—Dubrovnik 1987. I. Fis.

PETROVIĆ, Leonard, kipar (Dubrovnik, XV. st.). God. 1497. ugovorio je izradu portala s ukrasima, jednih vrata u dvorištu i još nekih arhit. dijelova za samostan Sv. Apostola u Dubrovniku (nakon potresa samostan Sv. Katarine, sada Glazbena škola). Na gl. portalu samostana isklesao je u polukružnoj luneti pet likova u visokome reljefu (Krist u sredini, Sv. Petar i Pavao te Ivan Krstitelj i apostol Šimun Juda sa strane). U luneti vrata u dvorištu samostana nalazi se stilski srodna figuralna skupina (Krist i dvanaest apostola), ali je reljef mnogo plići i lošiji te se pretpostavlja da je rad njegovih suradnika. Zajedno s bratom *Petrom* isklesao je 1498. juž. portal franjevačke crkve u Dubrovniku s ukrašenim gotičkim trolisnim zabatom u kojemu se nalazi Pietà, u nišama sa strane Sv. Jeronim i Ivan

Krstitelj, a na vrhu Bog Otac. — Prema dokumentima, isklesao je mramorni tabernakul za dubrovačku katedralu, podignuo i ukraasio dvije kapele u franjevačkoj crkvi, a klesao je i dijelove kuća i palača te izrađivao nacрте za plastičnu dekoraciju, prema kojima su radili drugi dubrovački klesari.

LIT.: C. Fisković, Naši graditelji i kipari XV. i XVI. stoljeća u Dubrovniku, Zagreb 1947. — D. Beritić, Reljef Leonarda Petrovića u Dubrovniku, *Prilozi—Dalmacija*, 1961. — I. Fisković, *Kiparstvo*, u katalogu: Zlatno doba Dubrovnika, Zagreb—Dubrovnik 1987. R.

PETROVIĆ, Petar, kipar (Dubrovnik, XV/XVI. st.). Radio zajedno s bratom *Leonardom* na vratima crkve franjevačkoga samostana u Dubrovniku 1498. Klesao je kamene ukrase za kuće i palače, 1500. radio krunište na maloj kuli u gradskoj luci, a 1518. sklopio ugovor za izradbu klesarskih radova na ljetnikovcu Petra Sorkočevića u Lapadu.

LIT.: C. Fisković, Naši graditelji i kipari XV. i XVI. stoljeća u Dubrovniku, Zagreb 1947, str. 79, 90, 131—133. — Isti, Sorkočevićev ljetnikovac na Lapadu, *Bulletin JAZU*, 1953, 1—2. — I. Fisković, *Kiparstvo*, u katalogu: Zlatno doba Dubrovnika, Zagreb—Dubrovnik 1987. N. B. B.

PETROVINA, selo blizu Jastrebarskoga. Svetište jednobrodne gotičke crkve iz prve pol. XV. st. oslikano vrsnim freskama iz istoga doba. Na trijumfalnom luku renesansne freske.

LIT.: D. Vukičević—*Samaradžija*, Gotička crkva i freske u Petrovini, *Kaj*, 1975, 7.

PETROVSKO, selo kraj Krapine. Župna crkva Sv. Petra i Pavla gotička je jednobrodna građevina barokizirana 1756. Polygonalno svetišće sa zvjezdastim svodom ima potpornje. Uza nj je sakristija s gotičkim ulazom. Zvonik, koji se diže iz glavnoga pročelja, nadograđen je 1746. U crkvi su tri oltara iz 1756. — Kapela Sv. Benedikta oslikana je na način rustificiranoga baroka.

LIT.: *Horvat—Matejčić—Prijatelj*, Barok.

A. Ht.